

Postbus 718, 6800 AS Arnhem, Nederland
Autoriteit Consument & Markt
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG
Nederland

DATUM 3 december 2013
UW REFERENTIE 13.0848.66
ONZE REFERENTIE CRE-REG NL 13-177
BEHANDELD DOOR Jan Hoogstraaten
TELEFOON DIRECT 026 373 23 28
E-MAIL Jan.Hoogstraaten@tennet.eu
AANTAL BIJLAGEN 1

BETREFT Rol duurzaamheid in energietoezicht, zaaknummer 13.0849.66

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief maakt TenneT TSO B.V. (hierna TenneT) graag gebruik van de gelegenheid te reageren op het "Consultatiedocument Duurzaamheid in energietoezicht" van 22 oktober 2013 (hierna: het consultatiedocument). TenneT zal na een aantal algemene opmerkingen vooraf ingaan op de in het consultatiedocument voorgelegde vragen.

Algemene opmerkingen

Voorafgaand aan het beantwoorden van de in het consultatiedocument voorgelegde vragen, wijst TenneT op het belang om het uiteindelijke doel een duurzame samenleving waarin de uitstoot van CO2 beperkt is, voor ogen te houden. In het kader daarvan is het van belang om het begrip duurzaamheid zo breed mogelijk uit te leggen en hierbij naast de nationale context ook de Europese context te betrekken.

In de optiek van TenneT vereist de transitie naar een duurzame samenleving een samenhangend lange termijn beleid, waarin wordt verzekerd dat alle betrokken partijen op de juiste wijze worden gestimuleerd om de genoemde beleidsdoelstellingen te behalen. Vanuit deze gedachte zou het voor de hand liggen om de regie centraal te voeren door het Ministerie van Economische Zaken. Het energieakkoord toont aan dat een gecoördineerde aanpak werkt.

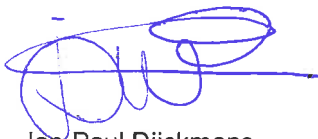
Het is evenwel van belang dat de afspraken uit het energieakkoord geconcretiseerd worden door middel van duidelijke wetgeving. Dit geeft blijk van lange termijn commitment van de overheid en leidt ertoe dat afspraken niet ambigu geïnterpreteerd kunnen worden. Het heeft hierbij de voorkeur om het beleid voor een periode van 10 á 15 jaar vast te leggen zodat dit alle partijen voldoende zekerheid verschaft. Deze zekerheid is noodzakelijk om de benodigde investeringen in duurzame energie mogelijk en betaalbaar te maken. Dit benadrukt het belang van een wettelijk grondslag op basis waarvan ACM het belang van duurzaamheid kan afwegen.

In het kader hiervan is het van belang om onder andere de volgende elementen (waar nodig met behulp van duidelijke wetgeving) te adresseren: de eisen voor een duurzaam marktontwerp (internationale en nationale context) mede vanuit system operator perspectief, de integrale aanpak en coördinatie van infrastructuurplannen, het bieden van voldoende investeringsstimulansen aan netbeheerders, het toespitsen van aansluitvoorwaarden op de Nederlandse situatie binnen de normen van de Europese codes en het beperken van de administratieve lastendruk (bijvoorbeeld waar mogelijk binnen vergunningprocedures).

De transitie naar een duurzame samenleving is niet zonder precedent, immers in andere Europese landen zoals Duitsland, is wetgeving en beleid gemaakt waarin bovenstaande aspecten geadresseerd zijn. Het is van belang om te leren van buitenlandse ervaringen en deze mee te nemen bij het vaststellen van toekomstige wetgeving.

TenneT faciliteert de energietransitie en zal bij de beantwoording van de vragen uit het consultatie document aangeven waar zij voor zichzelf een rol ziet weggelegd.

Hoogachtend,
TenneT TSO B.V.

Jan-Paul Dijkmans
Senior Manager

DATUM 3 december 2013
BIJLAGE BEHORENDE BIJ Rol duurzaamheid energietoezicht
PAGINA 1 van 5

Vraag 1: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u het eens bent met de door ACM gehanteerde reikwijdte van het begrip duurzaamheid in de context van haar sectorspecifieke toezicht op basis van de Elektriciteitswet en de Gaswet?

Het wettelijke kader biedt een goed uitgangspunt voor het begrip duurzaamheid, het is van belang dat dit uitgangspunt zo breed mogelijk gehanteerd wordt. De opsomming op grond van wat artikel 1t onder hernieuwbare energiebronnen wordt verstaan, dient niet limitatief toegepast te worden. Door het begrip duurzaamheid te relateren aan hernieuwbare energiebronnen, zullen nieuwe vormen van hernieuwbare energie, het begrip ruimer maken als nu is geformuleerd in de Elektriciteitswet.

Naast de begripsopvatting is het van belang in het oog te houden dat er een verschil bestaat tussen de concepten "duurzaamheid" en "energie uit hernieuwbare bronnen". Bij het eventueel toepassen van een bredere reikwijdte van het begrip duurzaamheid mag geen ruimte voor begripsverwarring ontstaan over hetgeen wordt verstaan onder 'hernieuwbare energiebronnen'. Hetgeen wordt verstaan onder hernieuwbare energiebronnen is niet alleen vastgelegd in de Elektriciteitswet maar ook gedefinieerd in de Europese Richtlijn 2009/28 inzake energie uit hernieuwbare bronnen en is daarmee van belang binnen de Europese interne markt. Het verder vergroten van de transparantie richting afnemers, het versterken van de marktwerking en het creëren van een eerlijk speelveld door passend toezicht op duurzaamheid in bredere zin is een ontwikkeling die TenneT's dochter CertiQ kan faciliteren. CertiQ kan namelijk zorgdragen voor een betrouwbare en transparante certificering, ten behoeve van de etikettering van elektriciteit. Het begrip 'hernieuwbare energiebronnen' en (daarvan afgeleid) 'duurzaamheid' dient niet multi-interpretabel of inwisselbaar te worden.

Vraag 2: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u het wenselijk acht dat de wetgever voor het werk van ACM een specifieke taak formuleert op het gebied van duurzaamheidsaspecten van de energievoorziening? Indien u dit wenselijk acht, hoe zou die specifieke taak volgens u dan moeten worden vormgegeven?

TenneT heeft in haar inleiding aangegeven dat het uiterst belangrijk is om afspraken uit het energieakkoord te vertalen naar concrete wetgeving. Het ligt in de rede dat het Ministerie van Economische Zaken het voortouw neemt om beleid te definiëren en dit te integreren in de algehele herziening van de Elektriciteitswet. Hierbij zal ook aandacht moeten zijn voor de rol van de toezichthouder.

ACM heeft een belangrijke rol als toezichthouder om te waarborgen dat het door EZ geformuleerde beleid op adequate manier tot uitvoering wordt gebracht door partijen waarover ACM toezicht uitoefent. Dit betekent wel dat voor de bedrijven waarop ACM toeziet een wettelijke taak op het gebied van duurzaamheid geformuleerd moet zijn.

TenneT ziet een rol voor ACM weggelegd om bij te dragen aan de concretisering van wetgeving, zodat voor implementatie reeds is gewaarborgd dat de wetgeving de uitvoer- en handhavingstoets doorstaat.

Vraag 3: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u de uitgangspunten van ACM voor haar energietoezicht met betrekking tot duurzaamheid onderschrijft?

TenneT onderschrijft het uitgangspunt dat ACM de politieke en beleidsmatige keuzes ten aanzien van de duurzaamheidsdoelstellingen volgt. TenneT heeft bij de beantwoording van vraag 2 het belang onderstreept van concrete wetgeving die goed uitvoerbaar is en onderstreept daarmee het uitgangspunt van ACM.

In de inleiding heeft TenneT het belang van een lange termijn beleid (10 á 15 jaar) voor duurzame investeringen benadrukt, waarbij de financierbaarheid en betaalbaarheid in acht worden genomen. Een beleid dat lange termijn zekerheid verschaft verlaagt risico's, waardoor het bijdraagt aan lagere kosten ten gunste van de maatschappij. Dit beleid dient verder netbeheerders in staat te stellen in voldoende mate op investeringen ten behoeve van de energietransitie te anticiperen. De invulling van de tariefregulering dient voldoende stimulansen te bevatten voor duurzame investeringen vanuit het perspectief van de netbeheerder (op elementen zoals bijvoorbeeld nut en noodzaak, doelmatigheid, redelijk rendement en vergoeding van investeringen).

Het huidige wettelijke kader geeft nog onvoldoende duiding aan de wijze waarop netbeheerders rekening moeten houden met duurzaamheid bij het vaststellen van het KCD. Alvorens het KCD te toetsen op duurzaamheid, dient vooraf een duidelijk beleid vastgesteld te worden. Gegeven het feit dat dit beleidskader nog in ontwikkeling is, is het toetsen op duurzaamheidsaspecten prematuur.

Vraag 4: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u de visie van ACM met betrekking tot tariefregulering van de netbeheerder in relatie tot duurzaamheid onderschrijft?

TenneT verwijst hier naar het antwoord bij 3, 2^e alinea (belang om een separaat en lange termijn beleid vast te leggen ten aanzien van investeringen in duurzaamheid).

Vraag 5: Bent u van mening dat ACM op dit moment voldoende ruimte heeft en daar ook gebruik van maakt om duurzaamheidsaspecten mee te nemen bij de vaststelling van tariefstructuren en voorwaarden? Zo nee: welke wijzigingen in de tariefstructuren en/of voorwaarden zijn volgens u wenselijk en mogelijk?

De vaststelling van tariefstructuren is een afgeleide van de keuzes met betrekking tot socialisatie van kosten. Het al dan niet socialiseren van kosten is een politieke aangelegenheid dan wel een beleidsmatig vraagstuk. Op dit moment loopt er een onderzoek tariefregulering in opdracht van het Ministerie van Economische

Zaken. Binnen dit kader is Economische Zaken dan ook de eerst aangewezen om hier een afweging in te maken.

Alle betrokken partijen in de energiesector zullen grote investeringen moeten doen ten behoeve van de energietransitie. Specifiek voor de netbeheerders ziet TenneT een belemmering in de tariefregulering, omdat in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk de tariefregulering in Nederland minder stimulansen om te investeren bevat. Zo is in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk het reguleringskader aangepast om investeringen financieerbaar te maken door een betere matching van ingaande en uitgaande kasstromen.

Vraag 6: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u de visie van ACM met betrekking tot het toezicht op de rol en taken van de netbeheerder in relatie tot duurzaamheid onderschrijft?

De visie op de rol en taken van de netbeheerder wordt geformuleerd door het Ministerie van Economische Zaken. In de visie dient de transitie naar duurzame energie te worden gewaarborgd in een beleidskader. Voor TenneT betekent de transitie naar duurzame energie ook dat het handhaven van de energiebalans door de System Operator complexer wordt. Het erkennen dat bepaalde taken complexer worden in de transitie naar duurzame energie dient dan ook te worden geadresseerd in een beleidskader voor duurzaamheid. Om hierbij een beeld te vormen verwijst TenneT naar de situatie die zich voordoet in Duitsland waar het opgestelde vermogen aan hernieuwbare energie op grote schaal en in een snel tempo toeneemt. Het handhaven van de energiebalans wordt daarmee een werkelijke uitdaging voor de System Operator. ACM kan in dit opzicht een rol oppakken door inpassing van hernieuwbare energie integraal te benaderen in de het bestaande elektriciteitssysteem.

Vraag 7: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre en op welke wijze ACM volgens u een rol zou moeten spelen in de relatie tussen netbeheerder en marktpartijen, specifiek met betrekking tot de invulling van de wettelijke taken op het gebied van duurzaamheid door de netbeheerder?

TenneT ziet een rol voor ACM weggelegd om bij te dragen aan de concretisering van wetgeving/beleidskader duurzaamheid, zodat voor implementatie wordt gewaarborgd dat de wetgeving de uitvoer- en handhavingstoets doorstaat. Het beleidskader zelf dien te worden opgesteld door het Ministerie van Economische Zaken.

Vraag 8: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u de visie van ACM met betrekking tot het toezicht op investeringen en/of uitbreidingsplannen van de netbeheerder in relatie tot duurzaamheid onderschrijft?

Het huidige wettelijke kader geeft nog onvoldoende duiding aan de wijze waarop netbeheerders rekening moeten houden met de duurzaamheidsaspecten bij het vaststellen van het KCD. In deze optiek acht TenneT het van belang om eerst een duidelijk kader vast te stellen. Na vaststelling van dit kader kan ACM hier een specifieke toets op uitvoeren, derhalve is toetsing in de huidige situatie (nog) niet wenselijk. In de beoordeling van investeringen dient ACM de doelstellingen die gedefinieerd zijn door het Ministerie van Economische Zaken als uitgangspunt te nemen.

Vraag 9: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u de visie van ACM met betrekking tot het toezicht op leveranciers in relatie tot duurzaamheid onderschrijft?

Toezicht op leveranciers in relatie tot duurzaamheid raakt aan de taken van de garantie beheerinstantie (TenneT dochter CertiQ). Op basis van het bestaande kader kan elektriciteit uit hernieuwbare bronnen slechts worden verkocht door gebruik te maken van Garanties van Oorsprong. Het kader is daarbij gegeven door de bepalingen daaromtrent in de elektriciteitswet en de Europese Richtlijn 2009/28. In toenemende mate worden door leveranciers en afnemers pogingen gedaan duurzaamheidsclaims te maken richting afnemers met betrekking tot de herkomst en/of overige aspecten van elektriciteit die niet door het wettelijk kader met betrekking tot levering van 'groene stroom' worden gedekt. Denk aan levering van elektriciteit opgewekt met nucleaire energie of aardgas of claims met betrekking tot geen of minder CO2 uitstoot door gebruik te maken van bepaalde productietechnieken of energiebronnen. Dit raakt aan "de door de ACM gehanteerde reikwijdte van het begrip duurzaamheid" en ACM zou met de daar gekozen uitgangspunten ook toe moeten zien op het staven van claims met betrekking tot duurzaamheid in bredere zin. Dit bevordert een gelijk speelveld tussen leveranciers, versterkt de betrouwbaarheid en transparantie van het elektriciteitsetiket en vergroot de bescherming van de consument tegen oneerlijke handelspraktijken.

Vraag 10: Kunt u gemotiveerd aangeven in hoeverre u de visie van ACM met betrekking tot het toezicht op (lokale) experimenten met betrekking tot duurzaamheid onderschrijft?

In de optiek van TenneT is het van belang dat er voldoende ruimte is om te experimenteren, waarbij in acht wordt genomen dat de wettelijke taken van de System Operator niet in het gedrang komen vanwege experimenten.

Vraag 11: Bieden de vijf door ACM beschreven thema's volgens u een volledig overzicht van de rol van duurzaamheid in het sectorspecifieke energietoezicht? Zo nee, kunt u zo concreet mogelijk (liefst geïllustreerd door een casus) beschrijven welke thema's u mist?

Windenergie vormt een belangrijk speerpunt in het nationaal Energieakkoord. De uitbreiding van windparken op zee is noodzakelijk om de gewenste 'vergroening' van de Nederlandse energiehuishouding te realiseren. Derhalve dient nagedacht te worden over de rolverdeling voor Wind op Zee. TenneT is uitstekend gepositioneerd en bereid om Wind op Zee te faciliteren en denkt dat de volgende argumenten deze visie ondersteunen:

- TenneT kan door middel van een masterplan een integrale aanpak ontwikkelen voor de ontsluiting van wind op zee en de inpassing hiervan op land, waardoor de optimale afweging tussen functionaliteit, kosten en risico's gemaakt kan worden;
- TenneT heeft in Duitsland reeds waardevolle ervaring opgedaan met betrekking tot de aanleg van wind op zee;
- TenneT kent als gereguleerde onderneming lagere rendementseisen dan marktpartijen hetgeen de kosten voor de maatschappij beperkt.

De ervaring leert dat de complexiteit van de systeem balancering toeneemt met de introductie van duurzame energie. De methode zou dus moeten erkennen dat inkoopkosten energie en vermogen ten gevolge van de toegenomen complexiteit minder sterk te beïnvloeden zijn door de System Operator. Het perspectief van een duurzaam systeem- en marktontwerp dient derhalve in de discussie te worden betrokken.

